

LINA BENGTIS DOTTER

Liekit

Suomentanut Anu Koivunen

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Sitaatit:

Lewis Carroll: *Liisa ihmemaassa*, suomentanut Tuomas Nevanlinna

August Strindberg: *Han och hon*, suomentanut Anu Koivunen

August Strindberg: *Uninäytelmä*, suomentanut Lauri Sipari

Selma Lagerlöf: *Legendoja Kristuksesta*, suomentanut Helmi Setälä

Dante Alighieri: *Jumalainen näytelmä*, suomentaneet Eino Leino ja Elina Vaara

Thomas Gray: *Elegia maakylän kirkkomaalla*, suomentanut Yrjö Jylhä

Ruotsinkielinen alkuteos

Lågorna

Copyright © Lina Bengtsdotter, 2022

Published by agreement with Salomonsson Agency

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-46719-9

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Kävelemme soratiellä. Katja tätinsä punaisessa mekossa ja minä samasta vaatekaapista peräisin olevassa vaaleansinisessä hameessa ja neuletakissa.

Sanon Katjalle, että meidän pitäisi kai lähteä takaisin, että koko ajatus on... älytön. Mutta Katja vain jatkaa ja minä... en saa patistettua itseäni kääntymään.

Kun tulemme vanhan tammen kohdalle, missä soratie päättyy ja jatkuu polkuna, Katja alkaa laulaa.

Kun kävelyllä katselen ja kuuntelen
Lauluja kuuntelen, pienten lintujen

Hän nauraa ja tarttuu käteeni, ja hento ääneni sekoittuu hänen puhtaaseen, vahvaan ääneensä.

Kauniin tytön katseeni löytää
Ja yllättäen, mieleeni juolahtaa näin.

Olen kuin henkiolento, yllämme leijaileva kaikkinäkevä silmä, kun seuraan hoipertelevaa kulkuamme kohti taloa. Olenko tuo oikeasti minä, tuo joka tuolla kompuroi kadonneen tytön vaatteissa? Minäkö yritän auttaa Katjan jaloilleen, kun hän kaatuu, ja suistun sitten itsekin nurin? Mekö tuolla kömmimme maas-

sa, nousemme ja jatkamme eteenpäin laulaen lauluja menneiltä ajoilta?

Ja sitten olemme perillä: mökin pimeät ikkunat, syreenipensaan pistävä tuoksu, yölintujen kirkuna. Ruohonleikkuri tontin reunamilla, siellä missä puutarha muuttuu metsäksi, ja sen vierellä bensakanisteri. Aivan kuin ohjaaja olisi asettanut sen siihen tarkoituksella tätä merkillistä kohtausta varten, jossa olen sekä katsoja että näyttelijä.

Mustan korkin kiertää auki Katja, Katja myös kaataa bensa-pulun talolle asti ja roiskuttaa lopun seinälle oven vierelle. Kai-ken sen tekee Katja, mutta minä en pysäytä häntä. Vasta kun hän ottaa esiin syyttimensä, sanon että se tyyppi voi olla vielä sisäl-lä. Eikä ole, Katja sanoo. Hän on jo lähtenyt Tukholmaan. Näin hänet tänään asemalla. Sitten Katja kumartuu ja syyttää, enkä minä tee mitään estääkseni häntä.

Kuin sähisevä käärme kiemurtelevat liekit kohti taloa. Kylläpä se etenee nopeasti, ehdin ajatella, kun tuli alkaa hyväillä seinää. Ja sitten taivas vaihtaa väriä ja valaisee Katjan kasvot. Hän huutaa minulle jotain, mutta tulen jylinältä en kuule mitään. Silloin hän kiskaisee minua kädestä ja karjuu, että meidän pitää juosta, mei-dän pitää helvetti vie juosta koska muuten me kuolemme.

Haluatko sinä kuolla?

Pudistan päätäni mutta jalat eivät liiku, ja ajattelen että ehkä minä olen eläin, hevonen joka mieluummin palaa turvallisessa tallissa kuin pakenee ulos.

Katja päästää käteni ja häipyä metsään. Hän ei aio kuolla.

Asioita vaatekaappini perukoilla vanhassa kodissani Mossenissa:

Pilalle vääntynyt hopeakorru, joka alun perin on ollut lyyra, siemennesteen kovettamat valkoiset puuvillapikkuhousut, kirjalliset perustelut Vega Johanssonin ensimmäiselle palkinnolle novellikilpailussa aiheesta kuolemansynnit, neljä mytyksi rutistettua novellia joita Atle Berggren on kommentoinut – huuto-merkkejä, kysymysmerkkejä ja vaatimuksia siitä että tähän ja tähän lukija kaipaa lisää – ruskea Raamattu, tunnistamattomaksi kaltoin kohdeltu. Ja sitten, valokuva meistä kahdesta. Meillä on kädet toistemme hartioilla, ja me siristämme silmiämme auringossa. Kuva on otettu toukokuussa 2008, vain muutamia viikkoja ennen kuin se tapahtui.

TUKHOLMAN JA SILVERBRON väli on kolme ja puoli tuntia. Junamatka kestää kauemmin kuin lento Lontoosta Tukholmaan. Minua väsytti, mutta istuimen niskatuki oli väärässä kulmassa ja minun oli vaikea nukkua ja joka kerta kun suljin silmäni, ajatukset alkoivat tanssahdella päässäni. Näin mielessäni Katjan, näin hänen polttavan kalpeana tupakkaa huoneensa sängyllä Stentorpsgårdenissa, kuulin Jackin rauhoittavat kuiskaukset:

Kyllä se siitä, Katja.

Kun puristin silmät tiukemmin kiinni, näin liekkien kajon taivaalla, Katjan kiihtyneen ilmeen, kuulin huudot ja tunsin savun keuhkoissani.

Otin kulauksen vahvaa junakahvia ja mietin toiseksi viimeistä puhelua Katjan kanssa. Olin asunut Lontoossa muutaman vuoden, kun hän soitti ja kertoi olevansa raskaana. Hän oli ollut viidennellä kuukaudella huomattessaan, ja jos hän olisi tiennyt, hän olisi keskeyttänyt sen, mutta nyt oli liian myöhäistä. Mieti, hän sanoi, hänelle oli käynyt niin kuin minulle. Eikö ollutkin sairasta, että meille molemmille kävisi samalla tavalla?

”Kuka sen isä on?” kysyin.

”En tiedä, joku sekopää kaupungista.”

”Ei helvetti.”

Katja oli muka yllättynyt. Ei hän tiennyt puhuvansa Neitsyt Marian kanssa. Milloin minusta oli tullut noin tuomitseva?

Oliko minusta tullut noin omahyväinen ihan vain siksi, että olin napannut itselleni sen rikkaan miehen?

”Frans”, sanoin. ”Hänen nimensä on Frans, enkä minä tuomitse, ajattelin vain että sinulla olisi edes jokin aavistus isästä.”

”Kaikki ne on samanlaisia”, Katja sanoi. ”Ei niitä erota mil-lään.” Ja sitten, vakavampaan sävyyn: ”En tiedä selviätkö täs-tä, Vega.”

”Kyllä se siitä. Pidä vain huoli itsestäsi, niin kaikki menee hyvin.”

”En minä pidä huolta itsestäni. Tiedät sen oikein hyvin.”

”Mitä jos alkaisit pitää?”

”Niinkö? Voiko ihminen muuttua noin vain?”

”Ehkä jos on halu muuttua, kyky...” Yritin miettiä jotain kannustavaa sanottavaa tahdosta, mutten keksinyt mitään. Mi-nullakaan ei ollut tahtoa.

”Tuletko kotiin sitten, kun lapsi syntyy?” Katja kysyi.

”Tulen, kyllä minä tulen.”

”Lupaatko?”

Lupasin vaikka tiesin rikkovani lupauksen.

”Heistä voisi tulla ystäviä”, Katja sanoi, ”meidän ei-toivotuista lapsiparostamme. Vai mitä?”

Sanoin että niin voisi, ja sitten kysyin mitä Jackille kuului.

”Hän on ollut helvetin surullinen”, Katja vastasi. ”Helvetin surullinen siitä että teit niin kuin teit.”

Sanoin että minä olin vain muuttanut, ei se ollut mikään kuolemansynti. Sitten häkellyin, koska ehkä minä sittenkin olin syyllistynyt kuolemansyntiin.

”Oletko lohduttanut häntä?” en voinut olla kysymättä.

”Sinä häivyt”, Katja sanoi. ”En minä ole velvollinen kerto-maan sinulle mitään.”

”Kunhan kysyin.”

”Olisit jäänyt”, Katja sanoi.

”En jaksanut. En pystynyt jäämään. Syyllisyys”, lisäsin, kun Katja ei sanonut mitään.

”Mutta emmehän me tienneet”, Katja sanoi lopulta. ”Niin vain kävi. Se oli... kohtalo.”

”En usko kohtaloon.”

”Sattumaan sitten?”

”Pikemminkin vapaaseen tahtoon”, vastasin, vaikka en oikein uskonut siihenkään.

”Ei se ollut meidän syytämme”, Katja jatkoi kovempaan ääneen. Sanoin että kyllä muuten oli. Kaikki oli meidän syytämme.

Sitten, yhdeksän vuotta hiljaisuutta. Toissapäiväiseen asti. Fransin liikekumppani oli meillä vaimonsa kanssa syömässä, ja kesken loputtoman keskustelun asuntomarkkinoista, osingoista ja exit-myyntistä puhelimeni soi. Nousin pahoitellen pöydästä ja vastasin matkalla keittiöön.

”Silver?” Katja sopersi. ”Onko siellä Silver?”

Hän oli vaihtanut numeroa, enkä osannut ollenkaan odottaa kuulevani hänen äänensä. Nyt se sinkosi minut takaisin toiseen aikaan ja paikkaan ja sai käteni kihelmöimään.

”Katja?” sanoin. ”Oletko se sinä? Onko kaikki hyvin?”

”Ei”, Katja vastasi. Sitten hän alkoi itkeä.

Kysyin mitä oli tapahtunut, ja Katjan vetäessä henkeä katseilin ikkunalasia pitkin noruvia sadepisaroita ja yritin torjua haluni katkaista puhelu ja palata karitsanpaistin ja kalliiden viinien pariin, kauas siitä pimeydestä jota olin aikoinaan ollut mukana langettamassa.

”Jotain on selvinnyt”, Katja sanoi.

”Mitä?” Tunsin huoneen kutistuvan. ”Mitä on selvinnyt?”

”Mikään ei ole niin kuin luulin.”

”Mikä?”

”En voi sanoa sitä puhelimesta. Sinun pitää tulla kotiin. Se on alkanut taas. En voi olla enää hiljaa. Syyllisyys... en jaksa enää.”

”Et kai ole kertonut kenellekään?” kysyin ja mietin anta-
maamme lupausta, sitä että veisimme kaiken sinä yönä tapah-
tuneen mukaanme hautaan. ”Muista mitä lupasimme.”

”Muista että petit minut”, Katja sanoi ja sopersi jotain mitä
en kuullut.

”Etkö voisi vain kertoa mitä on tapahtunut”, sanoin, koska
en halunnut puhua syyllisyydestä. Minua huimasi.

”Tule kotiin”, Katja sanoi. Sitten puhelu katkesi eikä kukaan
vastannut, kun soitin takaisin.

Kirjoitin varaavani lentolipun ja pyysin, ettei Katja tekisi mi-
tään harkitsematonta.

Vastaus tuli heti. *Pidä kiirettä!*

En tiedä kuinka kauan seisoin keittiössä puhelin kädessä
miettien, mitä kaikkea olin viimeisten kymmenen vuoden aika-
na tehnyt unohtaakseni, mitä kaikkia järjettömiä keinoja olin
kehittänyt saadakseni pois epämiellyttävän tunteen: olin nipis-
tellyt itseäni käsivarsista, juossut itseni väsyksiin, istunut lämpi-
mässä kylvyssä. Aika ajoin ne toimivat, mutta nyt olin taas kes-
kellä myrskyä ja muistin Atlen sanat syyllisyydestä, siitä miten
oli vaikeaa tietää mistä se alkoi ja mihin se loppui.

Ei se lopu, minä mietin. Ei se lopu koskaan.

Nuori nainen nukkuva pikkuvauva sylissä istuutui minua
vastapäätä. Olin ollut niin ajatuksissani etten ollut huomannut,
kun pysähdyimme asemalle ja ihmisiä nousi junaan ja pois
junasta. Vauva heräsi ja ynisi. Nainen hymyili pahoittelevas-
ti, avasi sitten puseronsa ja asetteli vauvan rinnalleen. Se näytti

niin luonnolliselta. Kun Valter oli pieni, minusta oli usein tunnut että jotkut naiset olivat luonnostaan parempia äitejä kuin toiset, ja jälleen tunsin tuttua surua siitä, etten ollut yksi heistä.

Nostin laukkuni ja otin esiin käsikirjoituksen, jonka olin tulostanut kirjastossa muutama päivä sitten. Se olisi ollut helpompi hoitaa Fransin toimistolla, mutta minulla ei ollut pienintäkään halua kohdata hajuvedellä kyllästettyjä, väkinäisesti hymyileviä vastaanoton naisia, enkä halunnut olla kuin mikäkin avuton surkimus enkä myöskään tahtonut kuulla, mitä he tiesivät Fransin hölmöilyistä silloin, kun tämä heidän sanojensa mukaan ei ollut tavattavissa.

Tuijotin hetken otsikkoa. *Liekit*. Sen alla oli viisikymmentäneljä sivua toivoa, itseinhoa ja suuruudenhulluutta.

Oliko se hyvä?

Ei aavistustakaan.

Liekit

Miten aloitetaan? Vaikkapa minun tapauksessani: Voin aloittaa suurieleisesti, keskeltä tapahtumia, valheista ja päättyneistä elämistä. Tai sitten hillitymmin siitä erityisestä paikasta, jossa kasvoin, isokokoisesta isästäni Johnista ja kauniista äidistäni Ceciliaasta.

Joku sanoi minulle kerran: *Muista, Vega, että jokainen tarina voi olla kiinnostava tai vähemmän kiinnostava, kaikki riippuu kertojasta. Muista se.*

Ja koska minä olen kertoja, ei kai sillä ole niin väliä, mistä aloitan. Ja vaikka minä en olisikaan kertoja, ei kai sillä silti ole mitään väliä.

Tulin tähän maailmaan ensimmäisenä toukokuuta 1990, kaksi viikkoa ennen laskettua aikaa, kotitalomme kylpyhuoneen lattialla. Isä, joka otti minut vastaan, ajatteli minun olevan todella erityislaatuinen lapsi, sen hän oli huomannut heti: *Itkit jo ennen kuin olit kokonaan ulkona. Ihan totta. En ole koskaan nähnyt mitään vastaavaa.*

Tosin eihän isä ollut mikään kättilö vaan Silverbron Puutavaran työnjohtaja, se jolle soitettiin ensimmäisenä kun jotain meni rikki. John Silver korjasi kaiken.

Oikeastaan me emme asuneet Silverbrossa vaan Mossenissa, kuuden kilometrin päässä kylästä. Mossenissa oli kaksi yksittäistä taloa, Kvarnen ja Stentorpsgården, ja niiden ympärillä laidunmaata ja suota. Ihmiset sanoivat suon olevan pohjaton, mutta isoäidin mukaan se oli pötypuhetta. *Onhan sillä nyt pohja*, hän vastasi kun haaveilin, miten jalkani eivät tavoittaisi mitään ja uppoaisin, *kaikki päättyy jossakin*.

Jostain syystä tunsin aina vetoa hengenvaarallisiin asioihin, ja ne ikään kuin kutsuivat minua. *Tule!* ne huusivat, *tule lähemmäksi, tule, vielä vähän*. Tasapainottelin liukkaiden kallionjyrkänteiden reunalla, hivutin sormiani kohti sahanterää isän pilkkoessa polttopuita ja kuljin heikoilla jokijäillä.

Isoäidin mielestä äiti, hänen miniänsä, oli kasvattanut minut lepsusti. Cecilia olisi pitänyt vahtia minua tarkemmin ja varoittaa, mitä saattoi tapahtua tytöille, jotka laukkasivat ympäriinsä niin kuin minä.

Muista Sofia, isoäiti kuiskasi aina välillä. *Muista Sofia*.

Ja äiti sanoi, ettei kukaan unohtaisi Sofiaa, että hänen nimensä ja tarinansa olisivat ikuisesti osa Silverbrota, mutta siltikään äiti ei aikonut antaa sen rajoittaa elinpiiriäni.

Muutaman kilometrin päässä kodistamme, vielä kauempana kylästä, levittäytyi Storskogen. Se oli vanha havumetsä, niin tiheä että auringonsäteet hädin tuskin pääsivät läpi, mutta paikka paikoin havupuut saattoivat yhtäkkiä vaihtua lehtipuihin ja vesakkoon ja hetteikköön, vaikeakulkaiseen ja petolliseen. Puhuttiin ihmisistä, jotka olivat eksyneet siellä löytämättä koskaan takaisin, sieluista, jotka kirkuivat tuulettomina öinä, sekä keijuista ja metsänneidoista, jotka uhkasivat kietoa pauloihinsa. Sellaisia satuja Silverbrossa kerrottiin lapsuudessani, ja silloinkaan kun olisin ollut tarpeeksi vanha kyseenalaistamaan kai-

ken, en kyseenalaistanut mitään. Olin tyttö, josta oli mukavaa uskoa satuihin.

Siellä kiviaitojen, metsän ja soiden keskellä me siis asuimme, Silverin perhe. Oikeasti meidän nimemme oli Johansson, mutta sitä harva tiesi. Silver oli lempinimi, jonka isä oli lapsena saanut (vitivalkoisesta hiussuortuvasta vasemmalla ohimolla), John Silver, ja siitä tuli myös minun ja äitini nimi. Cecilia ja Vega Silver.

Meidän talomme oli nimeltään Kvarnen. Se oli vanha myllytupa, joka oli kuulunut isäni suvulle monen sukupolven ajan. Talo oli kallellaan ja vinksallaan ja hatara, eikä siellä iltaisin ollut koskaan täysin hiljaista. Kuulosti siltä kuin joku olisi kulkenut portaissa ja rymistellyt ullakolla. Isä, joka tunsu puuasiat, selitti äänen sillä että puu oli elävää ja siksi aina välillä napsahdelti ja natisi.

Kvarnenissa meni aina jotain rikki: listoja irtoili, ovia meni takalukkoon, vanha lämpökattila vaiken. Usein toivoin että olimme asuneet keskustassa, sellaisessa mukavassa yksikerroksisessa omakotitalossa, jossa oli lämmintä, ehjää ja helppoa, mutta äiti sanoi että meidän talollamme oli sielu ja että sielu oli mukavuuksia tärkeämpi. Isoäidillä oli tapana tuhahtella miniänsä puheille. Talot saattoivat olla mukavia tai epämukavia, mutta sielua niillä ei ollut.

Oli talolla sielu tai ei, Kvarnen ainakin tuntui pitävän isoäidin otteessaan, koska hän ei suostunut lähtemään mihinkään. Isoisän kuoltua isoäiti oli myynyt talon äidille ja isälle, mutta sen sijaan että olisi muuttanut pois, hän oli muutta asettunut asumaan vanhaan pihapiirissä olevaan renkitupaan, ja siellä hän sitten istui murehtimassa häneltä riistettyä elämää.

Pihapiirin toisessa rakennuksessa, niin sanotussa verstaassa, oli äidin ateljee ja kaikki ne taulut, joita kukaan ei halunnut

ostaa. Ateljeessa oli kalustettu huone ja pieni vessa, ja siellä äiti majoitti ihmisiä, jotka hänen sanojensa mukaan olivat elämässä eksyneitä. Naisia, jotka olivat jättäneet miehensä, liftareita ilman määränpäättä ja isä, jotka olivat ryyppänneet pois perheensä. Äiti oli lohduttaja, joka kuunteli ja ymmärsi. Hän tarjosi viiniä, ruokaa ja tupakkaa ja sanoi, että piti vain sinnitellä, hengittää ja antaa ajan kulua. Mutta kaikki tämä tapahtui ennen minun syntymääni, sillä sen jälkeen ei kodissamme enää ollut sijaa muille murheellisille sieluille kuin äidille.

Hän ei ole oikeanlaista puuta, isoäiti sanoi isälle iltaisin, kun äiti oli ateljeessaan.

Isä vastasi aina, että Cecilia oli kaikkein hienointa puuta ja että hän rakasti vaimoaan.

Onhan rakkaus ja kaikki sellainen hyvästä, isoäiti sanoi, mutta Cecilian kaltaiset ihmiset, tuollaiset... taiteilijasielut... tästä ei hyvä seuraisi. Sellainen tunne hänellä oli, että tämä ei päättyisi hyvin.

Sopii vain toivoa, isoäiti sanoi, *sopii todella toivoa ettei tytöstä tule samanlainen kuin äidistään*.

En ymmärtänyt mikä siinä olisi niin kamalaa, jos minusta tulisi samanlainen kuin äidistä, koska äiti oli kaikkea sitä mitä toivoin olevani. Äiti osasi maalata, kertoa tarinoita ja jutella luontevasti tuntemattomien kanssa. Tosin se oli ennen kuin näin äidin toisen puolen, ennen kuin löysin hänet ateljeen lattialta itkemästä, ennen kuin isä joutui keskellä yötä hakemaan pelkkiin alusvaatteisiin pukeutuneen äidin kylästä, ennen kuin äiti päätyi viidentoista neliömetrin huoneeseen suljetulle psykiatrialle osastolle.

Kun isä oli töissä ja äiti maalasi, olin usein isoäidin kanssa. Isuin hänen vierellään isojen kangaspuiden penkillä ja näin ku-

teiden muuttuvan matoiksi rytmikkään jyskytyksen säästyksellä, joka sai mielikuvituksen lentoon. Niin vietin melkein kaikki päivät ennen kuin menin kouluun, omissa maailmoisani mielikuvitusystävien, puhuvien eläinten ja salaperäisten olentojen seurassa. Mutta siinä missä äiti kattoi pöytään ruoan ja sijasi vuoteen myös niille ystäville, joita kukaan muu lisäksi ei voinut nähdä, ja kuunteli loputtomia tarinoitani, isoäiti oli epäilevämpi.

Yritä pysyä todellisuudessa, isoäiti sanoi minulle, kun kerroin satujani, koska maailmassa oli tarpeeksi vaikeaa muutenkin, turha tässä oli mitään tarinoita sepittää.

Äidin mielestä oli hassua, että isoäiti ei oikein sulattanut satuja mutta oli silti uskossa. Cecilia itse oli ateisti, mutta osasi kyllä ladella ulkomuistista pitkät pätkät ja sukujuonnot suoraan Raamatusta. Jaakob ja hänen poikansa, katkelmia Korinttolaiskirjeistä, Psalmit ja Johanneksen evankeliumi. *Minä olen hyvä paimen, oikea paimen, joka panee henkensä alttiiksi lampaiden puolesta.*

Miten Cecilia tiesi niin paljon kaikesta siitä, vaikka ei uskonut Jumalaan?

Hän sanoi että satuihin saattoi uskoa, vaikka ne eivät olisi-kaan totta.

Isoäiti sanoi, että jos ei uskoisi Meidän Herraamme, ei saisi ikuista elämää.

Mutta äiti ei halunnut ikuista elämää. Hänestä se oli kuin painajainen, josta ei voisi herätä. Niin, kai Astrid sentään oli samaa mieltä siitä, että olisi aivan hirveää, jos ei ikinä saisi rauhaa?

Minä en tiennyt kumpi olisi pahempaa, olla ikuisesti kuollut vai ikuisesti elävä.

Kun täytin kuusi, sain isoäidiltä Raamatun. Ohuet sivut ja pikkuruiset kirjaimet saivat minut ajattelemaan, että kirjasta

riittäisi koko loppuelämäksi, ja niin siitä isoäidin mukaan riittäisikin, sillä se oli elämän kirja, ja jos lukisin sen, kaikki menisi aina hyvin. Mutta isoäiti oli väärässä.

Olisin varmasti ollut hyvin yksinäinen lapsi, ellei kohtalo olisi sijoittanut Jack Linderiä lähelleni. Jack oli rohkea, musikaalinen poika, joka hankkiutui vaaroihin yhtä mielellään kuin minä. Yhdessä me hypimme autiossa naapuritalossa terävien maataloustyökalujen keskellä, kilpailimme siitä kumpi uskaltautui upottavalla suolla pidemmälle ja pelästyimme toisemme puolikuoliaaksi kertomalla arkun kanteen pureutuneista kynsistä ja elävistä kuolleista. Nautin nähdessäni kauhun Jackin katseessa, kun kerroin ja höystin kuulemiani tarinoita kaikista niistä kamaluuksista, joita Silverbrossa oli ennen vanhaan tapahtunut. Miehistä jotka olivat kadonneet siiloon, väärin kaadetuista puista jotka olivat murskanneet rintakehän, ja sitten sen kaikkein surullisimman, tarinan tytöstä joka aikoinaan oli asunut meidän naapurissamme Stentorpsgårdenissa, tytöstä nimitään Sofia Lo. Erään publi-illan aikana hän oli noin vain kadonnut kesäyöhön jättämättä jälkeäkään. Tämä oli tapahtunut monta vuotta ennen minun ja Jackin syntymää, mutta siitä huolimatta olimme kuulleet tarinan niin monta kertaa, että tuntui kuin olisimme itsekin olleet paikalla, kuin olisimme kulkeneet mukana etsintäketjuissa, haravoineet metsää ja hylättyjä latoja, huhuilleet Sofian nimeä.

Sofian katoaminen oli rikkonut hänen perheensä. Äiti muutti takaisin pohjoiseen, sisar poikaystävänsä kanssa johonkin ja isä Holger Lo, joka siihen saakka oli ollut luotettava vuoropäällikkö Sahalla, päätyi pian osaksi porukkaa, joka istui kylän juoppopenkillä. Stentorpsgården oli edelleen Lon perheen omistuksessa, mutta kukaan ei pitänyt siitä huolta, ja vuosien

mittaan seinämaalit haalistuivat haalistumistaan, kattotiilet pu-toilivat ja pihatie kasvoi umpeen.

Jackilla ja minulla oli tapana kiivetä kiviaidan yli pihaan, tun-keutua villiintyneen puutarhan läpi ja kurkkia sisään likaisista ikkunoista. Huonekalut oli peitetty valkoisilla lakanoilla, ja tu-
van iso kello oli pysähtynyt osoittamaan varttia yli yhtätoista. Jos seisomme siinä tarpeeksi kauan, näin mielessäni Sofian. Näin hänen tanssivan takan edustalla auringonvalossa, näin hä-
nen nauravan sisarensa kanssa, ja sitten, sitten hän vain kato-
si savuna ilmaan ja häipyi. Jackin ei ollut yhtä helppoa nähdä asioita, joten yritin auttaa: *Hän sulkee silmänsä, kieppuu, ojentaa kätensä kohti kattoa.*

Kun mietin varhaislapsuuttani, Jack on läsnä lähes koko ajan. Jack soittamassa kitaraa omassa huoneessaan, Jackin kasvot kun hän kuuntelee tarinoitani, Jackin käsi joka tarttuu käteeni kun olen muka uppoamaisillani suohon, me kaksi lehtimajassa vadelmapenkkien takana, äiti joka hulluttelee ja tarjoilee *herras-väelle*. Ja sitten, Cecilian jättämä aukko: Jack on paikalla, istuu vierelläni, kun makaan mykkänä sängyssä tuijottaen kattoa.

Ensimmäisinä vuosina olimme vain me: Jack, minä, laulut ja tarinat. Mutta sitten, yläkoulua edeltävänä kesänä, Kristina Rainen päätti erota, ottaa lapset mukaansa ja muuttaa takaisin Stentorpsgårdeniin, ja silloin kaikki muuttui.

LASKIN KÄSIKIRJOITUKSEN SYLIINI ja mietin, mitä Atle olisi sanonut siitä.

Missä on oma ääni? hän varmasti kysyisi. *Missä rohkeus, pimeys, syvyys?*

Hän sanoisi että olin juuttunut aikajanaan ja luonnon kuvailuun, että keskityin lapsena rakastamiini asioihin: vadelmapensaisiin, ateljeeverstaaseen ja kotiini. Ja mikäpä siinä, mutta kai minä halusin kertoa jotain muutakin?

Kyllä, oli minulla muutakin mitä halusin kertoa, mutta vaikutti siltä että välttelin sitä. Kaikkien näiden sivujen jälkeen olin hädin tuskin kastanut varpaitani pimeyteen. Olin hipaissut äitiä, hänen öisiä retkiään ja harhailujaan, mutten ollut kertonut mitä ladossa tapahtui enkä mitään siitä yöstä, jolloin kaikki päättyi.

Älä mieti, kirjoita, Atlen ääni sanoi päässäni, pidä vain kiinni kirjailijan vapaudesta.

Mutta se mitä teimme... jos tämä joskus julkaistaan, kaikki saavat tietää.

Voit nimetä ihmiset ja paikat uudelleen ja käyttää taiteilijanimeä, tärkeintä on että saat tarinan kerrottua.

Ei se ole mikään tarina. Se on totuus!

Yksikään tarina ei ole totta, Vega. Se on ainoa totuus.

Selasin käsikirjoitusta eteenpäin, vilkaisin läpi kuvauksen siitä miten me Jackin kanssa tapasimme ensimmäisen kerran Katjan ja Dannyn, miten ilahduimme tajutessamme, että he olivat kaksoset ja että me kaikki olisimme samalla luokalla. Sitten: pitkiä kuvauksia Stentorpsgårdenin muutoksesta, Kristinan juopotte- lusta ja Samuelin loputtomasta vasaroinnista ladon ylisillä.

Samuel... olin viime aikoina yrittänyt muutaman kerran kirjoittaa Rainenin sisarusten esikoisesta, Samuelista, joka oli aikuinen perheen palatessa Silverbrohon. Olin yrittänyt kirjoittaa hänen pedonkatseestaan, kasvoista joita ei koskaan pystynyt kunnolla tulkitsemaan ja epämiellyttävästä tunteesta joka minulla oli hänen seurassaan ensimmäisestä hetkestä lähtien. Tuloksena oli kuitenkin vain hajanaisia kappaleita hänen vanhasta BMW:stään, hänen susimaisista, lakkaamatta haukkuvista koiristaan ja hänen ikävästä tavastaan putkahtaa esiin kuin tyhjäs- tä. Sitten sormet jäykistyivät, enkä voinut muuta kuin tuijottaa tyhjyyteen ja siirtyä toiseen kohtaukseen.

Seuraava asema oli pieni kaupunki, johon isä oli muuttanut jää- tyään yksin Kvarneniin. John Silver kurjassa kaksiossaan, jossa hän vaikutti aina niin toimeettomalta ja eksyneeltä ilman mitään korjattavaa, ilman ketään lohdutettavaa. Hän, joka oli luvannut äidilleen, ettei koskaan myisi lapsuudenkotia, mutta oli tehnyt niin vuosi sen jälkeen, kun olin muuttanut Lontooseen. Isoäiti olisi pannut vastaan kaikin voimin jos olisi voinut, mutta siinä vaiheessa hän oli jo Silverbron kirkkomaalla sukuhaudassa mie- hensä ja tämän vanhempien vierellä.

Syy isän muuttoon oli hiljaisuus. Hän ei kestänyt hiljaisuut- ta. Hän ei kestänyt ajatusta, että hän kuolisi erakkona keskel- lä metsää. Totuus kuitenkin oli, että kaupungissa hän oli vielä enemmän yksin, keskellä tuntemattomia ihmisiä.

Otin puhelimen ja valitsin Katjan numeron. Lontooseen saamani puhelun jälkeen emme olleet enää olleet yhteydessä. Katja ei vastannut viestiini, kun kirjoitin varanneeni lipun, ja kun soitin, puhelu siirtyi suoraan vastaajaan. Niin nytkin. *Katja tässä, en voi vastata. En kuuntele vastaajaa, joten lähetä viesti.*

Hän ei kuunnellut vastaajaa, mutta puhuin siitä huolimatta. ”Katja”, sanoin. ”Sinun on pakko vastata. Olen kohta kotona, ole kiltti äläkä puhu kenenkään kanssa äläkä tee mitään tyhmää.”

Katkaistuani puhelun katsoin kaikkia niitä viestejä, jotka olin kuluneen vuorokauden aikana hänelle lähettänyt ja joissa koko ajan epätoivoisemmin anelin sinnittelemään, pysymään hiljaa ja lykkäämään sitä mitä hän ikinä aikoikaan, kunnes olimme keskustelleet.

Ehkä oli jo myöhäistä. Kuvittelin miten Katja istuisi pubissa baaritiskin ääressä, kuulin hänen sanovan kovaan ääneen, että hän haluaisi kertoa jotain.

Riittäisikö kyläläisillä meille ymmärrystä? Oikeuslaitoksella? Tuskin. Jaksaisiko isä kantaa vielä uusia suruja? Entä Valter, mitä hänelle kävisi?

Poikkeaisin isän luona syömässä ja jatkaisin sitten seuraavalla junalla Silverbrohon. Junan lähtöön oli kaksi tuntia.

John Silver seisoi laiturilla kädet syvällä taskuissa. Minut nähdessään hänen ilmeensä kirkastui, ja hän kiiruhti ottamaan vetolaukun kädestäni. Miten matka oli mennyt? Mitä Valterille kuului? Fransille? Oliko minulla nälkä? Hän oli tehnyt voileipäkakkua.

”Ihan vain meille kahdelle?”

”Niin. Me molemmat rakastamme sitä”, isä sanoi. Hän hymyili, mutta näin surun hänen silmissään. Äitikin oli rakastanut voileipäkakkua.

Kävelimme mukulakivitorin poikki. Katselin taloja, pientä Kupolen-kauppakeskusta, punertavasta kivistä rakennettua kaupunginhotellia, johon olimme Katjan kanssa huijanneet itseme, vaikka olimme liian nuoria. Joka kerta isän luona käydessäni minut valtasi ihmeellinen tunne, ettei tämä ollut sama kaupunki. Tuntui kuin se olisi kutistunut ja muuttunut toiseksi.

Asunnossa tuoksui mäntysuopa. Ripustin takkini ja asetin kenkäni isän kahden kenkäparin viereen. Isä meni keittiöön ja sanoi, että voisin istuutua olohuoneeseen. Siellä oli mukavampi syödä. Ja ei, hän ei tarvinnut apua, voisin levätä matkan jäljiltä.

Olohuoneen seinillä olivat ne taulut, jotka äiti oli jättänyt jälkeensä. Ne oli tehty Kvarnenin huonekorkeuden mukaan ja ne näyttivät pienessä asunnossa liian isoilta, mutta kun olin sanonut siitä isälle, isä oli vastannut, että hän ei välittänyt mistään mittasuhteista ja että hän halusi pitää ne koko ajan ympärillään. Ne tekivät hänet onnelliseksi.

Mutta äidin jälkeensä jättämät maalaukset eivät olleet onnellisia maalauksia. Katselin synkkiä, ahdistusta huokuvia kasvoja, jotka nousivat esiin kehystetyn kankaan värikaaoksesta. Tuntui masentavalta ajatella, että isä eli jatkuvasti niiden keskellä.

Koko asunto oli kuin äidin mausoleumi. Kaikkialla oli kuvia äidistä, isästä ja minusta. Minä laihana ja tummasilmäisenä, vuodesta toiseen vanhempieni rakastavien katseiden kohteena. Yöpöydälle isä oli asettanut hääkuvan: äiti paljain jaloin mekossa, jonka hän oli ommellut verhokankaasta, tummat hiukset auki ja katse kiinnittyneenä pitkään, vaaleaan mieheensä. Heidän takanaan näkyi keltainen rapsipelto ja Suon takana levittäytyvä loputon metsä. Se oli kaunis kuva, mutten käsittänyt, miten isä kesti nähdä sen joka kerta makuuhuoneeseensa astuessaan.

Isän kitara oli nojallaan vaatekaapin ovea vasten. Näin mielessäni hänet kotona Kvarnenissa kitaraa soittamassa, kuulin hänen laulavan Ceciliaasta joka särki hänen sydämensä ja *shaked his confidence daily*, ja äiti nauroi ja pyysi soittamaan lisää. *Soita vielä jotain, John, aivan sama mitä.*

Ja John soitti laulun vanhasta Åkare-nimisestä miehestä ja nuoresta Cecilia-neidistä.

Kun mietin vanhempiani, kaikki oli usein niin kuin laulussa, John ja Cecilia puun oksin koristellulla tanssilavalla, isän käsi äidin vyötäisillä, vartalot toisiinsa painautuneina.

Siitä huolimatta äiti ei nuorena tyttönä haaveillut aviomiehestä eikä perheestä. Cecilia halusi elää elämänsä yksin ja vapaana ja omistautua taiteelle. Teini-iän kynnyksellä hän alkoi unelmoida pienestä ullakkoasunnosta Euroopassa. Toisinaan hän vei minut sinne haaveissaan, johdatti narisevia portaita vetoisiin huoneisiin, tutustutti väreihin, elämään, musiikkiin, ihmisiin jotka tulivat ja menivät, keskusteluihin maailmanmenosta ja taiteesta, holkkitupakkaan. Mutta elämä oli johdattanut hänet toisaalle. Elämä oli pakottanut hänet jäämään Silverbrohon, jossa tytöt katosivat ja unelmat kuolivat, kuten hän synkkinä hetkinään kuvaili.

John rakasti Ceciliaa, mutta rakastiko Cecilia häntä yhtä paljon?

Jotkut ihmiset tyytyvät rakastamaan, toiset olemaan rakastettuja, äiti vastasi kerran, kun kysyin häneltä suoraan. Ja jos haluat miehen, ota sellainen joka rakastaa sinua niin kuin isä rakastaa minua. Lupaa minulle, Vega.

Ja lupauksenriikkoja lupasi.

Liekit

Rainenin perheen muutosta oli jo monta viikkoa, kun Katja pyysi meidät sisälle taloon. Eteinen oli yhtä kenkien, takkien ja puseroiden kaaosta, ja ilmassa leijui tyhjentämättömän kissanhiekkalaatikon, juhlien ja tupakan pistävä haju. Keittiössä tiskipöytä oli täynnä likaisia kattiloita ja lautasia ruoantähteinen.

”Onko Kristina töissä?” Jack kysyi.

Danny suhautti hänet hiljaiseksi ja meni sulkemaan raollaan olevan oven. ”Nukkumassa”, hän sanoi. ”Ei hänellä ole töitä, paitsi tietenkin tarot-kortit, mutta täällä ei vielä ole kovin paljon asiakkaita.”

”Miksi hän nukkuu päivällä?” Jack kysyi.

Katsoin Jackia ja toivoin, että minäkin olisin ollut sellainen, jonka mielestä oli outoa nukkua päivällä, että minäkin olisin syntynyt perheeseen, jossa molemmat vanhemmat noudattivat päivärytmiä ja käyttäytyivät niin kuin ihmiset yleensäkin.

”Siksi että hän juo öisin”, Katja vastasi. ”Se väsyttää.”

Tuntui kummalliselta kulkea huoneissa, joita olin tähän saakka katsellut vain ulkoa. Huonekaluja peittäneet valkoiset lakanat olivat poissa, ja surumielinen tunne, joka minut oli vallannut aina ikkunasta katsoessani, tuntui nyt kevyemmältä, kun talossa asui oikeita ihmisiä. Siitä huolimatta kaikki oli tallella: tuskan häivähähdys, tytön muisto, arvoitus joka ei ollut koskaan ratkennut.

Olimme tulleet pieneen eteiseen, josta lähtivät jyrkät portaat. Seinällä oli erikokoisia perhekuvia monenlaisissa kehyksissä. Nuori Holger kädet vaimonsa ympärillä ja heidän edessään tyttäret pukeutuneina samanlaisiin housuihin ja puseroihin. Seuraava kuva oli otettu ulkona pihalla: hymyilevä pikkutyttö lyhyessä mekossa ja valkoisissa polvisukissa kiviainan päällä istumassa.

”Tuo on minun rätini”, Katja sanoi, kun pysähdyin. ”Nuo ovat olleet tässä... aina.” Sitten hän osoitti toista kuvaa, jossa Sofia oli huomattavasti vanhempi ja joka katoamisen jälkeen oli ollut kaikissa lehdissä. Sofia hymyilevänä punaisessa mekossa, olallaan yhteensopiva laukku ja vierellään samanikäinen tyttö.

”Camilla”, Katja vastasi, kun kysyin. ”Sofian paras kaveri. Hänet leikattiin pois lehtikuvista.”

Tiesin Sofian parhaan ystävän. Hän tervehti minua ja isää kaupassa iloisesti, hän oli kovaääninen ja homssuinen. Ei ollenkaan samanlainen kuin nuorempi versio itsestään.

”Tuntuu niin surulliselta”, sanoin, ”Sofian juttu siis. Se että hän vain on poissa.”

Katja sanoi, että vielä surullisempaa oli se, kun ei tiennyt mitä tapahtui.

Kun tulimme Dannyn niukasti kalustettuun huoneeseen, Jack kommentoi heti ensimmäisenä kitaraa, joka nojasi vasten seinää.

”Soitatko sinä?” hän kysyi Dannyilta.

”Yritän”, Danny vastasi.

”Mikset ole kertonut?” Jack kysyi.

”Ehkä siksi ettei hän ole kovin hyvä”, Katja vastasi. ”Hei, minähän vain sanoin niin kuin asia on”, hän jatkoi Dannyn

mulkaistessa vihaisesti. ”Ihan kuin sormesi olisi jäykistetty. Sitä paitsi sinulla ei ole minkäänlaista sävelkorvaa.”

Danny sanoi että se oli silkkaa paskapuhetta. Hän vasta opetteli, niin että miten hän voisi heti olla hyvä.

”Sinähän voisit auttaa, Jack”, Katja ehdotti. ”Vega sanoi että olet tosi taitava.”

Jack sanoi ettei minun puheisiini kannattanut luottaa liikaa, mutta kyllä hän mielellään auttaisi alkuun. Hän oli ottanut kitaran, vetäissyt soinnun ja todennut harmistuneesti, ettei soitin ollut oikein vireessä. Käänneltyään hetken viritystappeja hän ojensi kitaran Dannylle.

Näytti vähän hassulta, kun Danny yritti asetella sormiaan kielille, jotta soinnut menisivät oikein.

”Soita sinä jotain, Jack”, Katja sanoi Dannyn rämpytettyä hetken ajan. Hänen puheensa Dannyn sävelkorvasta vaikuttivat olevan totta.

Mitä me halusimme kuulla? Jack kysyi saatuaan kitaran Dannylta.

”Päätä sinä”, Katja vastasi.

Jack katsoi minua ja alkoi soittaa Metallican *Nothing Else Matters* -introa. Hän oli yrittänyt opettaa sitä minulle, mutta valitettavasti olin yhtä lahjaton kuin Danny.

Sitten Katja alkoi laulaa. Hän lauloi sydänten välisestä etäisyydestä, elämästä joka oli meidän ja siitä että oli turha välittää, mitä ihmiset sanoivat, tekivät ja tiesivät.

Kaikki pysähtyi. Koko ruumiini reagoi puhtaaseen säveleen ja sointiin. Katsoin Jackia, joka vaikutti yhtä yllättyneeltä.

”Sinä kyllä osaat laulaa”, Jack sanoi kappaleen loputtua. ”Siis... sinun kannattaisi oikeasti panostaa laulamiseen.”

”Kiitos”, Katja vastasi. ”Et sinäkään yhtään hullummin soita.”